

der praedispositie in het interval tusschen het ongeval en het uitbreken van de ziekte na. Wordt bij een ongeval geen van ziekteverschijnselen vrij interval gevonden, vindt men bijv. bij val op het hoofd in het interval telkens terugkeerende hoofdpijn, dan schakelt de dokter van post naar propter om. In het interval na de cohabitatie worden ziekteverschijnselen gemist, integendeel, men voelt zich kwieker en ziet er fleuriger uit. Er wordt dus nog niet naar propter omgeschakeld. Nu volgt de phase van het uitbreken der ziekte. Hoe de cohabitatie de praedispositie voor bronchitis gaf, blijft nog duister; dat zij die gaf wordt bewezen door het uitbreken der bronchitis. Nu mag men wel naar propter omschakelen. De opmerking: de bronchitis zal wel toevallig uitgebroken zijn, geldt niet. Het is opmerkelijk, dat, terwijl men in de ongevalbeoordeeling voor de praedispositie bewijzen, welke vaak onmogelijk geleverd kunnen worden eischt, men zelf wel aanneemt, doch steeds vergeet te bewijzen, dat ziekten als regel toevallig ontstaan, en dat vergeten is begrijpelijk: het ziek worden toeschrijven aan een complex van oorzaken, wijst er reeds op, dat ziekten meestal niet toevallig ontstaan. Summa summarum: de stelregels praedispositie en locus minoris resistentiae zijn afkomstig uit de nalatenschap van onze voorgangers, die er met hun waarneming en overweging aan hebben gewerkt. Ik meen, dat zij ook in de ongevalbeoordeeling in dagelijksch gebruik kunnen blijven en niet in de theoriekast behoeven te worden opgeborgen.

Dreumel, 3 Juni 1929.

J. J. VAN DER KLEIJ.

Collega VAN DER KLEIJ bewijst wederom, dat hij een zóó verstokt aanhanger is van de „post hoc ergo propter hoc”-theorie, dat het mij onbegonnen werk lijkt te trachten hem daarvan af te brengen. Dus slechts een enkel woord. Dat het infectieus agens ook voor mij niet als de endogene oorzaak geldt, blijkt duidelijk uit mijn beschouwingen.

Doch dat die cohabitatie nu de schuldige zou zijn?!

Ik zwijg daarover hoewel... „Difficile satyram non scribere”.

8 Juni 1929.

BROCX.

THROMBOSE EN EMBOLIE.

Bij de lezing van de belangwekkende statistiek van dr. SANDERS in No. 23 van dit *Tijdschrift* kwam bij schrijver dezes opnieuw een gedachte op, die zich ook destijds bij de kennisneming van de desbetreffende circulaire van den Hoofdinspecteur reeds aan hem heeft opgedrongen. En wel deze of, bij alle waardeering voor het nut van het verzamelen van statistische gegevens, het niet zaak zou zijn, dat tegelijkertijd over het vraagstuk der postoperatieve, (post-)puerperale en posttraumatische thrombose en embolie een opzettelijk onderzoek ook in andere richtingen werde ingesteld. Als dergelijke onderzoeken van wege het Staatstoezicht inmiddels reeds ter hand mochten zijn genomen, zou het dan te veel gevraagd zijn om daarvan althans aan de medici te doen blijken, opdat deze aan de betrokken verontruste kringen de verzekering zouden kunnen geven, dat aan een oplossing van het vraagstuk in al zijn geledingen wordt gewerkt?

Heemstede, 9 Juni 1929.

E. HEKMA.